

บอกเล่าก้าวทันหมอ

เรื่อง : รศ.ดร.นพ.ณัฐชัย ศรีสวัสดิ์
อ.นพ.ศศุติ พีรพรรัตน์
อ.ดร.พญ.ณัฐรา ล้ำเลิศกุล

อ.นพ.ศศุติ พีรพรรัตน์

รศ.ดร.นพ.ณัฐชัย ศรีสวัสดิ์

อ.ดร.พญ.ณัฐรา ล้ำเลิศกุล

นวัตกรรมการฟอกตับ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ช่วยเพิ่มโอกาสการรอดชีวิตให้กับผู้ป่วย

ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้ป่วยโรคตับเพิ่มมากขึ้น และคาดว่าในอนาคตจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องมาจากอาการเจ็บป่วยและพฤติกรรมการบริโภคที่ส่งผลโดยตรงต่อ “ตับ” ซึ่งเป็นอวัยวะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีความสำคัญต่อร่างกายอย่างยิ่ง แม้ว่าตับจะเป็นอวัยวะเพียงชิ้นเดียวในร่างกายที่มีความพิเศษ สามารถสร้างเซลล์ใหม่ขึ้นมาทดแทนเซลล์เก่าที่ถูกทำลายไปได้ก็ตาม แต่ก็มีความจำเป็นที่ต้องมีกระบวนการฟื้นฟูตับที่เสียหาย เพื่อให้ตับสามารถฟื้นตัวกลับมาทำงานได้ตามปกติ ซึ่งศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ด้านโรคไตในภาวะวิกฤต โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย นอกจากจะเชี่ยวชาญการรักษาผู้ป่วยโรคไตแล้ว ยังค้นพบเทคนิคพิเศษที่สามารถรักษาผู้ป่วยโรคตับด้วยการฟอกตับได้อีกด้วย

รศ.ดร.นพ.ณัฐชัย ศรีสวัสดิ์ หัวหน้าศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ด้านโรคไตในภาวะวิกฤต โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย อธิบายถึงความสำคัญของตับว่า ตับมีหน้าที่ในการเก็บสารอาหารต่างๆ แล้วนำมาสร้างสารที่จำเป็นต่อร่างกาย เช่น สารที่ทำหน้าที่สลายไขมันเพื่อช่วยในการย่อย สารที่ช่วยทำให้เลือดแข็งตัว เป็นต้น ทั้งยังช่วยขับสารพิษออกจากร่างกายอีกด้วย ดังนั้นหากตับเสื่อมสภาพ จะทำให้เกิดของเสียคั่งค้างในร่างกายเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้อวัยวะต่างๆ ทำงานได้แย่ลง เช่น ไต ทำหน้าที่ขับของเสียออกจากร่างกายจะทำงานหนักขึ้น จนนำไปสู่ภาวะไตวายเฉียบพลันได้ นี่คือการเชื่อมโยงของตับและไต หากแพทย์สามารถทำการรักษาตับเพื่อไม่ให้เสื่อมสภาพ จะเป็นการป้องกันไม่ให้ร่างกายได้รับผลกระทบต่อไป โดยปกติศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ด้านโรคไตในภาวะวิกฤตจะทำการรักษาผู้ป่วยด้วยการฟอกไตอยู่แล้ว จึงได้มีการนำเครื่องฟอกไตชนิดเดียวกันนี้มาดัดแปลงเทคนิคและเปลี่ยนจากน้ำยาฟอกไตเป็นน้ำยาฟอกตับ จนสามารถให้การรักษาผู้ป่วยโรคตับด้วยการฟอกตับได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในการฟอกตับนี้จะต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่าง **ศ.ดร.นพ.สมบัติ ตรีประเสริฐสุข** และทีมแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านตับ ร่วมกับทีมแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านไต เพื่อช่วยให้การรักษาผู้ป่วยภาวะตับวายเฉียบพลันเป็นไปอย่างได้ผล

มาตรฐานในการรักษาโรคตับวายเฉียบพลันนั้น

มีการจำแนกอาการโดยแบ่งการรักษาออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- 1 การรักษาด้วยยา ใช้กรณีที่สามารถค้นพบเหตุของตับวายเฉียบพลันได้ เช่น ยาต้านพิษกรณีมีเหตุจากรับประทานยาพาราเซตามอลเกินขนาดหรือใช้ยาต้านไวรัสตับอักเสบบีกรณีเกิดจากไวรัสบีหรือใช้ยาลดการอักเสบ กรณีเกิดจากโรคภูมิคุ้มกันตับทำลายตัวเอง
- 2 การฟอกตับ แบ่งออกได้ 2 กรณี คือ การรักษาในภาวะตับวายเฉียบพลัน และการประคับประคองตับที่เสียหายหนักเพื่อรอการปลูกถ่ายตับต่อไป
- 3 การปลูกถ่ายตับ ใช้ในกรณีที่ตับไม่สามารถใช้งานได้ ผู้ป่วยจำเป็นต้องรอดตับที่เหมาะสมเพื่อทำการปลูกถ่ายตับต่อไป

สาเหตุของโรคตับวายเฉียบพลัน
ที่พบบ่อยที่สุดในประเทศไทย ได้แก่

- การรับประทานยาเกินขนาด เช่น ยาพาราเซตามอล ส่งผลให้ตับทำงานหนักจนเกิดภาวะตับวายเฉียบพลัน
- อาการป่วยด้วยโรคไวรัสตับอักเสบบี (Hepatitis A Virus: HAV) และ บี (Hepatitis B Virus: HBV) ซึ่งก่อให้เกิดอาการตับอักเสบริ่ง ตับแข็ง และนำไปสู่ภาวะตับวายเฉียบพลัน
- การรับประทานเห็ดพิษหรือสมุนไพร ซึ่งมีความเสี่ยงสูงที่จะทำให้เกิดภาวะตับวายเฉียบพลัน

“ การฟอกตับจะช่วยทดแทนการทำงานของตับ เพื่อรอให้ตับฟื้นตัว หรือช่วยประคับประคองตับที่เสียหายเพื่อรอการปลูกถ่ายตับต่อไป ”

เมื่อสอบถามถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่างของขั้นตอนการฟอกไตและการฟอกไตนั้น **รศ.ดร.นพ.ณัฐชัย** กล่าวว่า ทั้ง 2 วิธีใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ชนิดเดียวกัน แต่ต่างกันที่เทคนิคและน้ำยาที่ใช้สำหรับการฟอกไตเท่านั้น ส่วนข้อแตกต่างอย่างชัดเจนในการฟอกไตและฟอกไต คือ การฟอกไตจะฟอกอย่างต่อเนื่องในผู้ป่วยไตวายในภาวะวิกฤต และผู้ป่วยไตวายเรื้อรัง ในขณะที่การฟอกไตจะทำเมื่อเกิดภาวะไตวายเฉียบพลันซึ่งมักจะเป็นผู้ป่วยไอซียูเท่านั้น ซึ่งการฟอกไตจะเป็นการช่วยทดแทนการทำงานของไตเพื่อรอให้ไตฟื้นตัว หรือเป็นการปรับระดับประคองไตที่เสียหายเพื่อรอการปลูกถ่ายไต บ่อยครั้งที่ในระหว่างฟอกไตผู้ป่วยบางรายมีอาการดีขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องรอปลูกถ่ายไต ระยะเวลาที่ใช้ในการฟอกไตแต่ละครั้งจะแตกต่างกันออกไปตามอาการของผู้ป่วยแต่ละราย เช่น ในกรณีผู้ป่วยที่รับประทานยาเกินขนาดจนทำให้ไตวายเฉียบพลัน หากผู้ป่วยไม่ได้รับการฟอกไตอาจเสียชีวิตได้ แต่การฟอกไตสามารถช่วยให้ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้นภายในระยะเวลาประมาณ 3 วัน กล่าวได้ว่าการฟอกไตช่วยเพิ่มโอกาสรอดชีวิตให้กับผู้ป่วยได้อย่างแท้จริง

นอกจากการรักษาผู้ป่วยด้วยการฟอกไตแล้ว **อ.นพ.สฤติ พิธีพรรัตนนา** แพทย์ประจำศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ด้านโรคไตในภาวะวิกฤต โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย กล่าวว่า ศูนย์ฯ จำเป็นต้องเผยแพร่ความรู้และเทคนิควิธีการฟอกไตให้มากยิ่งขึ้น แม้ว่าการฟอกไตจะไม่ใช่วิธีใหม่ในวงการแพทย์ แต่ก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลายนักในปัจจุบัน ดังนั้นในฐานะโรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์ชั้นนำของประเทศ จึงเป็นหน้าที่ของศูนย์ฯ ที่จะต้องเผยแพร่เทคนิคนี้เพื่อให้โรงพยาบาลต่างๆ ทั่วประเทศซึ่งล้วนมีเครื่องมือสำหรับฟอกไตอยู่แล้ว สามารถดัดแปลงเครื่องมือดังกล่าวให้สามารถฟอกไตได้ด้วย โดยในการฟอกไตนั้นจะต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านไตและด้านไต ซึ่งจะช่วยผู้ป่วยที่มีภาวะไตวายสามารถเข้าถึงการรักษาได้ และช่วยเพิ่มโอกาสการรอดชีวิตให้กับผู้ป่วยอีกด้วย ดังเช่นในกรณีของผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกที่มีการติดเชื้อ ส่งผลให้ไตซึ่งทำหน้าที่สร้างสารสำคัญที่ช่วยให้เลือดแข็งตัวไม่สามารถทำงานได้ ทำให้เกิดตับอักเสบรุนแรงจนส่งผลให้เกิดภาวะไตวายได้ หากโรงพยาบาลทุกแห่งสามารถทำการฟอกไตได้ก็จะช่วยให้อายุผู้ป่วยมีโอกาสรอดชีวิตสูง ที่ผ่านมามีโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้รับผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกที่มีภาวะไตวายเข้ารับการรักษาามากที่สุดในประเทศไทย ทำให้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์เป็นศูนย์กลางในการอบรมแพทย์ที่สนใจเทคนิคการฟอกไตทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ เช่น แพทย์จากประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเป็นจำนวนมากเข้ามาศึกษาดูงานที่ศูนย์ฯ โดยจะมีการจัดอบรมในทุกๆ 2 ปี ช่วงเดือนสิงหาคม ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา เพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องเทคนิคการฟอกไต รวมถึงได้จัดทำตำราการฟอกไตและการฟอกไตฉบับภาษาไทยขึ้นเป็นเล่มแรกของประเทศอีกด้วย พร้อมกันนี้ ศูนย์ฯ ยังเปิดช่องทางในการให้คำปรึกษาแก่ทีมแพทย์ทั่วประเทศที่ต้องการทราบเทคนิคการฟอกไตด้วยเครื่องฟอกไตของโรงพยาบาลที่มีอยู่ทั่วไปให้สามารถดัดแปลงมาทำการฟอกไตได้อย่างทันท่วงที เพราะเป้าหมายที่สำคัญที่สุดคือการช่วยให้อายุผู้ป่วยพ้นจากอาการเจ็บป่วยและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ศ.ดร.นพ.สมภิติ ศรีประเสริฐสุข
แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคไต

“ ศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ด้านโรคไตในภาวะวิกฤต
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมแพทย์
เรื่องเทคนิคการฟอกไตและไตกึ่งในและต่างประเทศ ”

แม้ว่าการฟอกไตจะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการรักษาภาวะไตวายเฉียบพลัน แต่การป้องกันไม่ให้เกิดภาวะนี้ถือเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่า **อ.ดร.พญ.ณัฐชา ล้ำเลิศกุล** แพทย์ประจำศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ด้านโรคไตในภาวะวิกฤต โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย กล่าวเสริมว่า นอกจากการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ก่อให้เกิดภาวะไตวายเฉียบพลันแล้ว ประชาชนควรป้องกันตนเองด้วยการลดการดื่มสุรา เพื่อลดระดับแข็งที่ก่อให้เกิดโรคไตเรื้อรังและเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดภาวะไตวายเฉียบพลันได้ สำหรับผู้ที่ชอบรับประทานเห็ด ควรตรวจสอบชนิดของเห็ดก่อนจะรับประทานอย่างละเอียดเพราะอาจเป็นเห็ดพิษ ซึ่งมีฤทธิ์ทำให้เกิดภาวะไตวายเฉียบพลันได้ทันที รวมถึงยาสมุนไพรบางชนิดที่วางจำหน่ายในท้องตลาดด้วย

รศ.ดร.นพ.ณัฐชัย กล่าวสรุปว่า นอกจากการป้องกัน การรักษา และการฝึกอบรมทางการแพทย์เพื่อให้แพทย์สามารถใช้วิธีการฟอกไตรักษาผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ด้านโรคไตในภาวะวิกฤต โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ยังมุ่งมั่นในการทำวิจัยในผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกที่มีอาการรุนแรง โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าในอนาคตจะสามารถผลักดันให้การรักษาด้วยวิธีการฟอกไตเป็นการศึกษาที่อยู่ใน Randomized Control Trial (RCT) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ เพื่อให้การรักษาด้วยวิธีนี้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยให้รอดพ้นจากภาวะไตวายเฉียบพลันและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม หรือสนใจเข้ารับการอบรม :
ศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ด้านโรคไตในภาวะวิกฤต โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
โทรศัพท์ : (02) 256 4000 ต่อ 3597
Facebook Fanpage : ศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ ด้านโรคไตในภาวะวิกฤต

